

RICEST

RICEST

فرهنگ واژگان قرآن کریم

بر اساس ترتیب سوره‌ها

تألیف:

دکتر حسین مهتدی

عضو هیئت علمی دانشگاه خلیج فارس

با مقدمه

آیت‌الله صفایی بوشهری

- سرشناسه : مهتدی، حسین، ۱۳۶۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : فرهنگ واژگان قرآن کریم بر اساس ترتیب سوره‌ها/ تالیف حسین مهتدی؛ با مقدمه [غلامعلی] صفایی‌بوشهری.
 مشخصات نشر : شیراز: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت پژوهشی، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری؛ بوشهر: دانشگاه خلیج فارس، انتشارات، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۹۴۴ ص.
 شابک : 9786229514467
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۹۳۵.
 یادداشت : نمایه.
 موضوع : قرآن -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
 موضوع : Qur'an -- Terminology
 موضوع : قرآن -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
 موضوع : Qur'an -- Dictionaries -- Persian
 شناسه افزوده : صفائی، غلامعلی، ۱۳۳۸ -، مقدمه‌نویس
 شناسه افزوده : ایران. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری
 شناسه افزوده : Regional information center for science and technology
 شناسه افزوده : دانشگاه خلیج فارس
 رده بندی کنگره : ۶۸BP
 رده بندی دیویی : ۱۳/۲۹۷فا
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۵۰۶۰۶

دانشگاه خلیج فارس بوشهر

فرهنگ واژگان قرآن کریم بر اساس ترتیب سوره‌ها

تألیف: دکتر حسین مهتدی

مرکز مطالعه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری

ناشرین: انتشارات مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری و انتشارات دانشگاه خلیج فارس

صفحه آرا: علی کسرائیان / نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: پردیس و دنا (شیراز)

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۱۴۴-۶-۷

بها: ۸۰۰،۰۰۰ ریال

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری

و دانشگاه خلیج فارس محفوظ است

شیراز، بلوار جمهوری اسلامی، خیابان جام جم، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری
 اداره انتشارات

روابط عمومی: ۰۷۱-۳۶۴۶۸۴۲۱
 انتشارات: ۰۷۱-۳۶۴۶۸۴۵۲
<https://ricest.ac.ir> publication@ricest.ac.ir

نشانی: بوشهر، خیابان خلیج فارس، دانشگاه خلیج فارس، کتابخانه مرکزی، انتشارات
 دانشگاه خلیج فارس،

کدپستی: ۷۵۱۶۹۱۳۸۱۷ - تلفن: ۰۷۷۳۱۲۲۲۰۷۷

رایانامه: press@pgu.ac.ir

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه حضرت آیت الله صفایی بوشهری
۱۵	پیشگفتار
۱۹	مقدمه
۲۱	دیدگاه موافقان و مخالفان ترجمه‌پذیری قرآن
۲۴	تعریف کلمه «تَرْجَمَة»
۲۸	مهم‌ترین ترجمه‌های کهن قرآن
۳۳	پیشینه پژوهش
۳۷	معرفی فرهنگ واژگان قرآن کریم براساس ترتیب سوره‌ها
۴۳	فهرست سوره‌ها
۴۵	۱- سوره فاتحه
۴۹	۲- سوره بقره
۹۹	۳- سوره آل عمران
۱۲۷	۴- سوره نساء
۱۵۳	۵- سوره مائده
۱۷۵	۶- سوره انعام
۲۰۱	۷- سوره اعراف
۲۳۱	۸- سوره انفال
۲۴۱	۹- سوره توبه

- ۱۰- سورَةُ يُوسُفَ ۲۶۱
- ۱۱- سورَةُ هُودٍ ۲۶۹
- ۱۲- سورَةُ يُوسُفَ ۲۸۳
- ۱۳- سورَةُ رَعْدٍ ۲۹۹
- ۱۴- سورَةُ اِبْرَاهِيمَ ۳۰۷
- ۱۵- سورَةُ حَجْرٍ ۳۱۳
- ۱۶- سورَةُ نَحْلِ ۳۲۳
- ۱۷- سورَةُ اِسْرَاءَ ۳۳۵
- ۱۸- سورَةُ كَهْفٍ ۳۴۹
- ۱۹- سورَةُ مَرْيَمَ ۳۶۵
- ۲۰- سورَةُ طه ۳۷۵
- ۲۱- سورَةُ اَنْبِيَاءَ ۳۸۹
- ۲۲- سورَةُ حَجَّ ۳۹۷
- ۲۳- سورَةُ مُؤْمِنُونَ ۴۰۹
- ۲۴- سورَةُ نُورٍ ۴۱۷
- ۲۵- سورَةُ فِرْقَانَ ۴۲۷
- ۲۶- سورَةُ شَعْرَاءَ ۴۳۷
- ۲۷- سورَةُ نَمْلِ ۴۴۷
- ۲۸- سورَةُ قَصَصٍ ۴۵۵
- ۲۹- سورَةُ عَنكَبُوتٍ ۴۶۵
- ۳۰- سورَةُ رُومٍ ۴۶۹
- ۳۱- سورَةُ لُقْمَانَ ۴۷۳
- ۳۲- سورَةُ سَجْدَةٍ ۴۷۷
- ۳۳- سورَةُ اِحْزَابٍ ۴۸۱
- ۳۴- سورَةُ سَبَأٍ ۴۹۳

۵۰۱	۳۵- سورة فاطر
۵۰۷	۳۶- سورة يس
۵۱۵	۳۷- سورة صافات
۵۲۳	۳۸- سورة ص
۵۳۳	۳۹- سورة زمر
۵۳۹	۴۰- سورة غافر (مؤمن)
۵۴۷	۴۱- سورة فصلت
۵۵۳	۴۲- سورة شوری
۵۵۹	۴۳- سورة زخرف
۵۶۷	۴۴- سورة دخان
۵۷۱	۴۵- سورة جاثية
۵۷۵	۴۶- سورة احقاف
۵۷۹	۴۷- سورة محمد (قتال)
۵۸۳	۴۸- سورة فتح
۵۸۹	۴۹- سورة حُجرات
۵۹۱	۵۰- سورة ق
۵۹۵	۵۱- سورة ذاریات
۶۰۱	۵۲- سورة طور
۶۰۷	۵۳- سورة نجم
۶۱۳	۵۴- سورة قمر
۶۱۹	۵۵- سورة رحمن
۶۲۷	۵۶- سورة واقعة
۶۳۵	۵۷- سورة حديد
۶۳۹	۵۸- سورة مجادلة
۶۴۳	۵۹- سورة حشر

- ۶۰- سورۃ مُمْتَحِنَة ۶۴۹
- ۶۱- سورۃ صَبَّأ ۶۵۳
- ۶۲- سورۃ جُمُعَة ۶۵۵
- ۶۳- سورۃ مَنَافِقُون ۶۵۷
- ۶۴- سورۃ تَغَابِن ۶۵۹
- ۶۵- سورۃ طَلَق ۶۶۱
- ۶۶- سورۃ تَحْرِیم ۶۶۳
- ۶۷- سورۃ مُلْک ۶۶۷
- ۶۸- سورۃ قَلَم ۶۷۱
- ۶۹- سورۃ حَاقَّة ۶۷۷
- ۷۰- سورۃ مَعَارِج ۶۸۱
- ۷۱- سورۃ نوح ۶۸۵
- ۷۲- سورۃ جن ۶۸۹
- ۷۳- سورۃ مَزَّمَل ۶۹۳
- ۷۴- سورۃ مَدَّثَر ۶۹۷
- ۷۵- سورۃ قِیَامَت ۷۰۱
- ۷۶- سورۃ اِنْسَان (دھر) ۷۰۵
- ۷۷- سورۃ مَرْسَلَات ۷۰۹
- ۷۸- سورۃ نَبَا ۷۱۳
- ۷۹- سورۃ نَازِعَات ۷۱۷
- ۸۰- سورۃ عَبَس ۷۲۱
- ۸۱- سورۃ تَکْوِیْر ۷۲۵
- ۸۲- سورۃ اِنْفِطَار ۷۲۹
- ۸۳- سورۃ مَطْفَفِیْن ۷۳۱
- ۸۴- سورۃ اِنشِقَاق ۷۳۵

۷۳۷	۸۵- سورة بروج
۷۳۹	۸۶- سورة طارق
۷۴۱	۸۷- سورة اعلی
۷۴۳	۸۸- سورة غاشیة
۷۴۵	۸۹- سورة فجر
۷۴۷	۹۰- سورة بَلَد
۷۴۹	۹۱- سورة شمس
۷۵۱	۹۲- سورة لیل
۷۵۳	۹۳- سورة ضحی
۷۵۵	۹۴- سورة انشراح
۷۵۷	۹۵- سورة تین
۷۵۹	۹۶- سورة عَلَق
۷۶۱	۹۷- سورة قدر
۷۶۲	۹۸- سورة بَیِّنَة
۷۶۳	۹۹- سورة زلزال
۷۶۵	۱۰۰- سورة عادیات
۷۶۷	۱۰۱- سورة قارعة
۷۶۹	۱۰۲- سورة تکاثر
۷۷۰	۱۰۳- سورة عصر
۷۷۱	۱۰۴- سورة هُمَزَة
۷۷۳	۱۰۵- سورة فیل
۷۷۵	۱۰۶- سورة قریش
۷۷۷	۱۰۷- سورة ماعون
۷۷۹	۱۰۸- سورة کوثر
۷۸۰	۱۰۹- سورة کافرون

- ۷۸۱ ۱۱۰- سورۀ نصر
- ۷۸۲ ۱۱۱- سورۀ مَسَد
- ۷۸۳ ۱۱۲- سورۀ اخلاص
- ۷۸۴ ۱۱۳- سورۀ فلق
- ۷۸۵ ۱۱۴- سورۀ ناس
- ۷۸۷ فهرست الفبایی واژگان
- ۹۳۵ منابع و مآخذ

RICEST

مقدمه حضرت آیت الله
صفای بوشهری

RICEST

مقدمه حضرت آیت الله صفایی بوشهری

بسم الله الرحمن الرحيم

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ، سَيِّمًا بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ»

﴿الرِّكَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

قرآن کتاب هدایت الهی در تمامی عرصه‌های معرفتی و رفتاری است که سعادت و رستگاری انسان را کشف و ارائه می‌نماید. قرآن عصاره تمامی حقایق دنیوی و فرادنیوی انسان است که خداوند آن را در قالب عبارات مورد فهم جامعه انسانی توسط خاتم الانبیاء محمد مصطفی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برای نجات و کمال انسان در آخرین مرحله بعثت پیامبران عرضه داشته است. انس، فهم، ایمان و عمل به قرآن؛ صراط مستقیم عبودیت الهی می‌باشد. پیرامون قرآن کریم، پژوهش‌های بسیاری صورت گرفته است که یکی از بنیادین‌ترین تحقیقات و پژوهش‌های علمی تلاش در عرصه فهم صحیح و مستدل مفاهیم مفردات در دو حالت هیأت انفرادی و ترکیبی است.

کتاب قرآنی حاضر محصول تلاش فاضل محترم جناب مستطاب آقای دکتر حسین مهدی است که در حوزه فهم و ترجمه واژه‌های قرآنی با دقت و بررسی‌های دقیق می‌باشد. سبک نگارش و چینش واژه‌ها و عمق‌نگری در بیان معانی کلمات و جملات از ویژگی‌های این فرهنگ‌نامه قرآنی است.

امیدوارم همواره تمامی قرآن پژوهان به ویژه مؤلف محترم موفق و مؤید باشند و همه ما مورد لطف و مرحمت صاحب القرآن ذات اقدس و ساحت مقدس پیامبر قرآن حضرت سید الأنبياء ﷺ و عترت طاهرینش که امنای قرآن می باشند قرار بگیریم و این تلاش های معرفتی موجب حُسن آخرتمان گردد.

صفایی بوشهری

RICEST

RICEST

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾^۱

سپاس و ستایش خدای عزوجل که با انشاء کلام و ارسال پیام، تعلیماتش را به انسان ابلاغ نمود و راه رستگاری را به خاک‌نشینان گشود. شکر پروردگاری را که دلیل درستی نبوت آخرین پیامبرش را قرآن قرار داد؛ کتابی جاودانه که باطل از هیچ سو بدان راه ندارد و سخن بشری با آن درنیامیخته است؛ مایه آگاهی و پند انسان و نجات‌دهنده او از تاریکی‌های جهل و تباهی و هدایت‌گرا و به کانون معرفت و خوشبختی است.

درود بی‌کران بر آخرین پیام‌آور الهی حضرت محمد ﷺ که نخستین معلم و مفسر قرآن بود و درود بر نخستین مرد گردآورنده قرآن حضرت علی عليه السلام و فرزندانش که امامان معصوم و عالمان به تفسیر و تأویل قرآن بودند.

سپاس و ستایش خدایی را که سلامتی و توفیق به این کمترین ارزانی داشت تا درزمینه الفاظ قرآن این اثر را به علاقه‌مندان به این کتاب آسمانی تقدیم نمایم. برای نویسنده همواره این دل‌مشغولی بود که با وجود پژوهش‌های گسترده‌ای که عالمان ژرف‌اندیش در طول قرن‌ها انجام داده‌اند، چگونه نوشته‌ای را عرضه کند که ناخواسته و ندانسته حق قرآن را تضییع نکرده باشد. از دیگر سو قرآن اقیانوس ژرف و گسترده‌ای است که غواصان معرفت و طالبان هدایت را به قدر تلاش و ظرفیتشان از مرواریدهای ارزشمند خود نصیب می‌بخشد؛ چنان‌که در سال‌های اخیر هم قرآن‌پژوهان حوزه و دانشگاه آثار متعددی درزمینه ترجمه و تفسیر

۱. اِسْرَاء: ۹، ترجمه: بی‌گمان این قرآن به آیینی استوارتر راه می‌نماید و به مؤمنانی که کارهای شایسته می‌کنند

مژده می‌دهد که پاداشی بزرگ دارند

و تاریخ قرآن و اعجاز آن تألیف کرده‌اند که هریک به قدر خود روشنگر عظمت و رفعت سخن الهی است؛ اما چون کلمات خدا پایان ندارد و مزایای قرآن بی‌شمار است جای بازنویسی و بهره‌گیری‌های تازه از این کتاب پاینده وجود دارد؛ اما اثری که خواننده گرامی پیش‌رو دارد، اثری است درزمینه فرهنگ واژگان قرآن کریم که به زبانی ساده نگاشته شده است و می‌تواند برای علاقه‌مندان به این کتاب آسمانی سودمند باشد. در ادامه در مقدمه کتاب به ویژگی‌های این اثر اشاره می‌شود.

شایان ذکر است از آنجاکه هیچ کار تحقیقی و پژوهشی به‌دوراز کمبود و نقصان نیست، این اثر نیز از این کمبودها مبرا نیست؛ به همین خاطر هیچ‌گاه خود را از تذکرات مشفقانه و عالمانه خوانندگان بزرگوار بی‌نیاز نمی‌دانم. این اثر پس از نگارش، خدمت استاد عظیم‌الشأن و جلیل‌القدر حضرت آیت‌الله صفایی بوشهری نماینده محترم ولی‌فقیه در استان و امام جمعه بوشهر (حفظه الله تعالی)، من باب پس دادن درس، تقدیم شد که الطاف بی‌کران آن بزرگ‌مرد وارسته، شامل این شاگرد گردید و با یادآوری و اصلاح مواردی از عصیان قلم این جانب، برارزش این کتاب افزوده و حقیر را رهین منت خود نمودند که بنده بی‌اندازه سپاسگزار و قدردان ایشان هستم؛ همچنین از حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای محمدعلی کوشا که زحمت بازبینی این اثر را متقبل شدند تشکر و قدردانی می‌نمایم. از خوانندگان گرامی تقاضا دارم دیدگاه‌ها و پیشنهادهای خود را به پست الکترونی این جانب به نشانی (mohtadi@pgu.ac.ir) ارسال نمایند.

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي

حسین مهتدی